

Wojciech Miś

PRAKTYCZNE ASPEKTY OGŁĘDZIN MIEJSCA POŻARU

Niniejszy artykuł stanowi krótkie kompendium wiedzy praktycznej niezbędnej podczas wykonywania oględzin miejsca pożaru.

Problematyka pożarów jest istotna w pracy policjanta, poza tym jest to problem bardzo trudny i złożony, który wymaga od osób prowadzących czynności na miejscu zdarzenia dużej wiedzy. Złożoność tego problemu przejawia się tym, że w polskich realiach istnieje pewna sprzeczność interesów pomiędzy policją a strażą pożarną. Działania tych dwóch formacji są niejako oderwane od siebie. W trakcie działań na miejscu pożaru i później, na pogorzeliisku, zarówno policja, jak i straż pożarna zajmują się swoją pracą i często robią to profesjonalnie, jednak taki układ powoduje, że jedni drugim przeszkadzają. Dlatego inicjatywa podjęta wspólnie przez KWP w Poznaniu i Szkołę Aspirantów PSP w Poznaniu jest godna uwagi.

W trakcie prowadzonego szkolenia położono szczególny nacisk na ścisłą współpracę strażaków i policjantów, ponieważ taki system pracy może dopiero dać pozytywne efekty w postaci ustalenia przyczyny pożaru, w przypadku podpalenia - ustalenia sprawcy tego czynu. Współpraca ta polega między innymi na prowadzeniu wspólnych szkoleń i poznawaniu specyfiki pracy strażaka i policjanta. Wspólne działanie gwarantuje otrzymanie takiego pola badawczego w postaci miejsca oględzin, które posiada wiele potrzebnych informacji niezbędnych do ustalenia przyczyny powstania ognia. Policjanci w trakcie szkolenia nabywają niezbędną wiedzę na temat możliwości powstania pożaru i jego przebiegu. Na podstawie tego co zobaczą, potrafią wła-

ściwie interpretować ślady pozostałe na pogorzeliisku, co z kolei przekłada się na szybsze ustalenie istotnych dla nich faktów.

Samo gromadzenie wiedzy, a co za tym idzie dokumentacji, powinno zacząć się na etapie akcji gaszenia pożaru. Można zdobyć wtedy wiele istotnych informacji, dokonać ważnych spostrzeżeń, które będą istotne przy ustalaniu przyczyny powstania ognia. Istotnym elementem, jeżeli chodzi o wykonywane czynności przez policjantów, jest przesłuchiwanie świadków zdarzenia, rozpytywanie ludzi (tzw. gapiów) oraz obserwacja zachowań tych ludzi. Mając na uwadze samą akcję, to odpowiednio przygotowani strażacy będą swoje działania prowadzili w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu zmienić obraz miejsca pożaru, które jest najcenniejszym źródłem wiedzy oraz miejscem, gdzie pozyskuje się dowody w danej sprawie.

Strażacy są także cennym źródłem informacji na temat zaistniałego zdarzenia. Można też korzystać z ich pomocy w rozpytywaniu ludzi z tego chociażby powodu, że ludzie są bardziej otwarci wobec nich.

Poniżej kilka wskazówek, które powinny być przestrzegane na miejscu zdarzenia:

- należy unikać niepotrzebnego niszczenia potencjalnych dowodów,
- często cenne wskazówki ulegają zniszczeniu w trakcie działań ratowniczo-gaśniczych,
- należy mieć świadomość, że działania ratowniczo-gaśnicze mają priorytet,

- strażacy biorący udział w akcji powinni mieć świadomość kryminalistyczną („każdy dotyk pozostawia ślad”),
- w przypadku ujawnienia zwłok na miejscu nie należy ich ruszać, chyba że istnieją jakieś inne ważne względy,
- należy chronić miejsce akcji gaśniczej np. poprzez ograniczenie liczby osób wchodzących na miejsce zdarzenia,
- wskazane jest oznaczenie pozycji drzwi, okien oraz do minimum ograniczyć przemieszczanie przedmiotów,

Podczas zabezpieczania materiału dowodowego z pogorzelniska wskazane jest zachowanie kilku istotnych zasad, które wpłyną na to, że materiał będzie dobrej jakości i kompletny:

- powinno się zabezpieczać cały przedmiot wraz z tym co jest do niego podłączone, np. grzejnik elektryczny wraz z przewodem oraz gniazdkiem, do którego jest podłączony,
- wszystkie przedmioty należy odpowiednio oznakować, tj. metryczka śladu oraz naniesienie śladu na szkic i wykonanie fotografii fragmentarycznej,
- do cieczy łatwopalnych należy stosować opakowania szklane, metalowe
- luźne przedmioty należy pakować w odpowiednim pojemniku, tak aby nie uległy zniszczeniu w trakcie transportu,
- należy pamiętać także o pobieraniu próbek kontrolnych w uzasadnionych przypadkach, np. zabezpieczona ciecz ropopochodna rozlana na gruncie.

Postępowanie na miejscu oględzin pożaru powinno odbywać się w czterech fazach, tj.

- 1) wstępne badanie zewnętrzne,
- 2) szczegółowe badanie zewnętrzne,
- 3) wstępne badanie wewnętrzne
- 4) szczegółowe badanie wewnętrzne.

W trakcie wstępnego badania zewnętrznego należy dokonać oceny ryzyka, tj. ocena stabilności konstrukcji obiektu oraz przyłączonych mediów do niego. Na-

stępnie należy wykonać szkic z zaznaczeniem ewentualnych dowodów oraz wykonać zdjęcia orientacyjne i sytuacyjne. Po wykonaniu tych czynnościach można przejść do fazy szczegółowej, w trakcie której wykonuje się zdjęcia i szkice szczegółowe, ustala warunki przed zaistnieniem pożaru, np. pozycja drzwi i okien oraz ustala się czy nie zaistniało włamanie oraz ślady działań gaśniczych.

Wstępne badanie wewnętrzne należałoby zacząć od najmniej zniszczonego miejsca. Następnie dokonujemy opisu obciążenia ogniowego, ustalamy miejsce i stan drzwi wewnętrznych, uwzględniamy działania gaśnicze. Po tych czynnościach można przejść do działań szczegółowych, w trakcie których należy jak najdokładniej ustalić sytuację w obiekcie przed zaistnieniem pożaru, dokonać dokładnych oględzin mebli pod kątem osmaleń, wypaleń, Jeżeli przedmioty znajdują się na zewnątrz - można dokonać rekonstrukcji pomieszczenia. W trakcie tych czynności dobrze jest posiadać wiedzę, jaką się uzyskało w ramach przesłuchań świadków. Ostatnią czynnością, jaką należy wykonać jest ustalenie miejsca, w którym pożar powstał.

W ustaleniu miejsca powstania pożaru pomocna jest analiza śladów ogniowych, które mogą wskazać kierunek przemieszczania się ognia. Ślady te tworzone są przez wysoką temperaturę oraz dym. Ich intensywność uzależniona jest od obciążenia ogniowego w danym pomieszczeniu, rodzaju wentylacji oraz sposobu gaszenia pożaru.

Podczas przeprowadzania czynności szczegółowych warto też dokonać szacowania temperatury. Można tego dokonać na podstawie szczegółowych oględzin uszkodzeń termicznych przedmiotów np. stopienia, odprysków, zmiany koloru. Tak wykonane oględziny miejsca zdarzenia mogą doprowadzić do ustalenia wstępnej przyczyny powstania pożaru, a jeżeli nie, to z pewnością pozwoli na prawidłowe zabezpieczenie materiału, który posłuży do dalszej pracy biegłemu z dziedziny pożarnictwa.